

Donáth Péter: Pedagógusok az 1918–1919. évi politikai forgószélben

Tanítóképzők a forradalmak, az idegen megszállás és az ellenforradalmi számonkérés idején

Budapest, 2020. 560 p. ISBN 978-963-8144-53-9

A kötet a tanítóképző intézmények történetét veszi sorra a forradalmak, az idegen megszállás és az ellenforradalmi számonkérés idején. A szerző – az ELTE TÓK professor emeritusa – dokumentatív elbeszélő módszerrel 29 levéltár, továbbá számos könyv és folyóirat anyagát dolgozta fel.

A könyv fejezeteiben folyamatosan megjelenik a 150 éves budai tanítóképző, valamint annak igazgatói, tanárai, diákjai. Az első két fejezet a tanítóképzés országos helyzetét boncolgatja. Innentől kezdve a pedagógusok és diákok történeteinek keresztül kaphatunk képet a korabeli eseményekről.

Először a tanítóképzők helyzetét veszi górcső alá 1918 őszétől 1920 tavaszáig, majd az utolsó két fejezetben a képzős tanárok és diákok helyzetét a forradalmakat követő vizsgálatok idején. A katolikus, református és az izraelita egyházi oktatás bemutatásával a felekezetek korabeli helyzetéhez való alkalmazkodási lehetőségeiről és stratégiáikról is átfogó képet kapunk.

A kötet készítése során meglátogatott mintegy 20 vidéki és 1 vajdasági levéltár anyagai alapján okkal következtetünk arra, hogy a szerző nem riad vissza a forrásgyűjtéshez szükséges aprómunkától. Erre utal a gazdag jegyzetapparátus, valamint a főszövegben elhelyezett hosszabb-rövidebb forrás idézetek is, amelyek egyrészt mutatják, milyen jellegű levéltári irattípusok tartalmazznak a témához kapcsolódó adatokat, másrészt közelebb hozzák, mintegy „megidézik” a kor hangulatát is.

Összességében elmondható, hogy Donáth Péter könyve jól szerkesztett, változatos primer forrásbázisra építő mű. Az 560 oldalas vaskos kötet elektronikus formában az interneten bárki számára hozzáférhető.

Kovács Gergely